

ПОРІВНЯЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ВНУТРІШНЬО-ТОРГОВЕЛЬНОЇ ТА ЗОВНІШНЬО-ТОРГОВЕЛЬНОЇ ДОКУМЕНТАЦІЇ УКРАЇНИ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ РОЗВИТКУ

О. В. Александрова, ДІД-41(і)

О. В. Дроздова, к. і. н., доцент – науковий керівник

Актуальність дослідження обраної теми полягає в тому, що на сучасному етапі стан розвитку торгівлі є одним із наочних індикаторів економічного розвитку держави. Торгівля займає особливе місце в економічній системі України та в її соціальній сфері.

Метою роботи є дослідження внутрішньо-торгівельної та зовнішньо-торгівельної документації України на сучасному етапі.

Предметом нашого дослідження є порівняння внутрішньо-торгівельної та зовнішньо-торгівельної документації.

Безпосередньо ж об'єктом дослідження наукової роботи є торговельні документи.

Дане дослідження має практичне значення. Оскільки результати дослідження можуть бути використані під час вивчення різних економічних дисциплін.

Перший розділ роботи був присвячений ознайомленню та вивченню відповідних законодавчих документів, які регулюють торговельну діяльність. Торговельна діяльність України базується на відповідних законах. Внутрішня торгівля регулюється Законом України «Про внутрішню торгівлю», розробленого Міністерством економіки України. Що в свою чергу сприяє підвищенню ефективності механізмів державного регулювання й удосконаленню системи контролю у сфері внутрішньої торгівлі та захисту прав споживачів.

Варто відзначити, що на даний час основним актом, що регулює діяльність у сфері внутрішньої торгівлі, є «Порядок проведення торговельної діяльності і правила торговельного обслуговування населення», затверджений постановою Кабінету Міністрів України у червні 2006 року. Але даний документ регулює лише окремі аспекти здійснення господарської діяльності в цій області.

Зовнішня торгівля регулюється Законом України «Про зовнішньоекономічну діяльність», «Про порядок здійснення розрахунків в іноземній валюті», Указом Президента України «Про регулювання бартерних (товарообмінних) операцій у сфері зовнішньоекономічної діяльності», постановою Кабінету Міністрів України і Національного банку України «Про типові платіжні умови зовнішньоекономічних договорів (контрактів) і типові форми захисних застережень щодо зовнішньоекономічних договорів (контрактів), що передбачають розрахунки в іноземній валюті» та інші.

Що стосується документального забезпечення торгівлі в цілому, то можна зазначити, що документи в торгових операціях часто виконують функцію обліку. Використовуються при цьому всі види обліку: оперативний облік – для використання всередині економічного суб'єкта; дані статистичного обліку – для прогнозування розвитку торговельних відносин; бухгалтерський облік – для контролю.

Можна з впевненістю зазначити, що документи приймають безпосередню участь у торгових операціях, починаючи від прийому товару з виробництва, розрахунків і оплати за нього, і аж до надходження виручки від реалізації.

У внутрішньо-торговельній діяльності підприємства, організації, установи, на відмінну від зовнішньо-торговельної, найчастіше використовують саме договір купівлі-продажу. За договором купівлі-продажу продавець зобов'язується передати майно (рідч, товар) у власність, тобто повне господарське відання або оперативне управління покупця, а покупець зобов'язується прийняти майно і доплатити за нього певну ціну. Можна зазначити, що складання договору є складною і відповідальною частиною укладання угоди.

Договір виконує наступні функції:

- юридично закріплює відносини між партнерами, надаючи їм характер, обов'язковість виконання яких захищене законом;
- визначає порядок і способи виконання зобов'язань;
- передбачає способи захисту забезпечення зобов'язань.

Слід відзначити, стосовно зовнішньо-торговельних документів, що особливу увагу, на мою думку, потрібно приділити укладанню зовнішньоекономічних договорів (контрактів). Оскільки Україна здійснює торговельні операції не лише в межах своїх кордонів, а й поза ними. А отже, однією з найбільш важливих проблем у процесі здійснення експортно-імпортних операцій є підготовка і укладення зовнішньоекономічного контракту. Зовнішньоекономічний договір (контракт) – це матеріально оформлена угода двох або більше суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності та їх іноземних

контрагентів, якщо інше не встановлено законом або міжнародним договором України, та спрямована на встановлення, зміну або припинення їх взаємних прав та обов'язків у зовнішньоекономічній діяльності. Зовнішньоекономічний договір (контракт) укладається відповідно до Закону України «Про зовнішньоекономічну діяльність», інших законів, міжнародних договорів України [1].

Оскільки дане дослідження стосувалося порівняння внутрішньо-торгівельної та зовнішньо-торгівельної документації, то було з'ясовано, що на відміну від внутрішньо-торгівельної документації, зовнішньо-торгівельні документи в свою чергу поділяються на наступні групи:

1. Перша група документів – документи із забезпечення виробництва експортного товари, до неї належить: доручення на купівлю, інструкція щодо виготовлення, наряд на вивезення із складу, інструкція щодо упакування, наряд на внутрішнє транспортування, статистичні та інші внутрішні адміністративні документи.

2. Друга група документів – документи з підготовки товарів до відвантаження, до них належать: заявка на фрахтування, інструкція з відправлення, доручення на відвантаження, ордер на перевезення, повідомлення про готовність до відправлення, ордер на відправлення, повідомлення про відправлення та інші.

3. Третя група документів – комерційні документи – це документи, що дають вартісну, кількісну та якісну характеристики товару. До них належать: комерційний рахунок, рахунок-фактура, рахунок-специфікація, проформа-рахунок, пакувальний лист, сертифікат про якість, гарантійне зобов'язання або гарантійний лист та інші.

4. Четверта група документів – документи з платіжно-банківських операцій, до них належать: інструкція з банківського переказу; заявка на банківську трату; повідомлення про інкасовий платіж; повідомлення про прийняття товарного акредитива; повідомлення про прийняття документів до оплати по товарному акредитиву та інші.

5. П'ята група документів – страхові документи – відбивають взаємовідносини між страховиком та страхувальником. До страхових документів належать: страховий поліс; страховий сертифікат; страхове оголошення (декларація); рахунок страховика; ковернот; абапдон; договір страхування; претензія; франшиза та інші.

6. Шоста група документів – транспортні документи – це документи, що виписуються вантажоперевізником в засвідчення того, що товар прийнятий ним до перевезення. При морських перевезеннях – це коносамент, морська накладна, штурманська та докова розписки. При залізничних перевезеннях – це залізнична накладна, дорожня відомість; при авіаперевезеннях – це універсальний транспортний документ. Діє також низка міжнародних конвенцій.

7. Сьома група документів – транспортно-експедиторські документи оформляють виконання експортером різного роду операцій з експедирування, оброблення вантажу, складування, організації перевезення, зокрема перевантаження товару, зберігання та перетарювання у дорозі тощо. До них належать: відвантажувальне доручення, транспортне доручення, рахунок, складська розписка, товароскладська квитанція, ордер на видачу, перепустка на товар, документи на портові збори та інші.

8. Восьма група документів – митні документи – необхідні для оформлення переходу товарів через митний кордон. До цих документів належать такі: митна декларація, експортні, свідоцтво про походження товару, консульська фактура, транзитні документи, ветеринарні, санітарні та карантинні свідоцтва тощо [1].

Отже, опрацювавши і дослідивши обрану тему можна зробити ряд висновків та узагальнень. Утвердження державної незалежності України започаткувало її фактичний вихід на світову арену як суб'єкта міжнародних економічних відносин.

Зовнішньо-торгівельні документи, являють собою просто величезну групу різноманітних документів, на відміну від внутрішньо-торгівельних.

Таким чином, необхідно зробити висновок, що прийняття Законів України, які забезпечують регулювання торгівельної діяльності «Про внутрішню торгівлю», «Про зовнішньоекономічну діяльність», «Про порядок здійснення розрахунків в іноземній валюті» та інші сприяє упорядкуванню торгівельної діяльності, забезпечує скоординовану діяльність органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, дозволяють створювати конкурентне середовище, залучати інвестиції у сферу внутрішньої та зовнішньої торгівлі, підвищувати рівень торгівельного обслуговування населення та захисту споживачів.

Список використаних джерел

1. Безруков В. Зовнішньоекономічна діяльність / Безруков В. // Економіст. – 2000. – № 7.

2. Гребельник О. П. Основи зовнішньоекономічної діяльності : підручник / Гребельник О. П. – 4-те вид. перероб. та допов. / О. П. Гребельник. – К. : Центр учбової літератури, 2008. – 432 с.